

Vi er blitt et folk av sauer, sier Sigurd Hoel

115043

*Taler i Studentersamfundet om «foregangs-, forordnings-, fullmakts-
landet, funksjonær-Norge»*

mb

9-4-52

I et foredrag som han kalte «Velen til helvete er brolagt med gode politikere», gikk Sigurd Hoel i Studentersamfundet i går drabelig til felts mot «foregangs-forordnings-fullmakts-landet-funksjonær-Norge», som han foreslo som et nytt og mer treffende navn til avløsning av det gamle, velbrukte «foregangslandet Norge». Sigurd Hoel, som var i storslag og ikke sparte på de sterke ordene, talte for en smekkfull Dovrehall, og han ble stadig avbrutt av klappsalver — blandet med piping da han gjorde narr av «Språknemnda». Øredøvende applaus høstet han da han fortalte «Eventyret om Det norske Arbeiderparti», hvor Arbeiderpartiet opptrådte under navnet «Gudbrand i Lia, og det norske folk, den snille mor hans, het «Olava».

Olava var en meget, meget forståelsesfull mor, ja, det var ikke grenser for hva hun tilgav Gudbrand av krumspring og dumheter. Gudbrand gikk inn og ut av Internasjonalt, for og mot proletariats diktatur, var avvekslende internasjonalt og nasjonalt, avskaffet og innført forsvar, brakk og reparerte geværet på jakkekraven, og mor syntes det var bra alt sammen.

Blant tilhørerne var Arnulf Øverland, som lot til å more seg kostelig, og stemningen i Studentersamfundet var i det hele tatt slik som den ikke har vært på mange, mange år. Sigurd Hoel sparte ikke på kruttet, og han lot det hagle med paradokser og vittigheter. Men han endte sitt foredrag dødsens alvorlig med en inntrengende appell mot å la oss drive videre med på ferden mot diktaturet, en ferd som vi på mange måter allerede har slått inn på.

Den langvarige krisen gjorde det «nødvendig» for våre myndigheter, fikk vi vite, til en viss grad å forlate den sene og tungvinte lovgivningsveien og gå mer og mer over til å styre og dirigere, skalte og valte ved hjelp av fullmakter og forordninger, sa Sigurd Hoel. Vet dere forresten, spurte han, at vi fremdeles for en stor del styres etter Quisling-forordninger?

Den enkelte borger er blitt mer vergeløs, det er blitt lettere å knekke nakken på ham. Men bør det være så lett å kunne knekke nakken på den enkelte i et demokratisk samfunn som det er her i landet i dag?

Utviklingen er i det siste gått så langt at til og med juridiske professorer forstår, at nå er det på tide å bremse. Og da skal det ha gått temmelig langt, som vi vet, sa Sigurd Hoel.

Ennå er det så vidt jeg vet ikke kommet så vidt at en borger kan arresteres på grunnlag av en forordning, uten lov og dom. Det vil si, ennå er vi ikke kommet så langt i prinsipp — i praksis kan det undertiden stille seg litt annerledes, sa han.

Hvordan skal vi forklare, at man uten nevneverdig protest har funnet seg i alle disse inngrepene? Hvordan har det kunnet foregå, at vi på få år tilsynelatende er blitt forvandlet fra et folk av stribukker til et folk av sauer?

En del av svaret er, at i okku-

pasjonstiden hadde vi med eller mot vår vilje vennet oss til en mengde inngrep i vår frihet. De nye inngrepene kom umiddelbart etterpå. Dels var vi vant til slike ting, dels kom de nye inngrepene fra våre egne, hurra, hurra! Siden er det gått slag i slag, faktisk så fort at det har vært liten tid og leilighet til noen effektiv opposisjon. En del av disse inngrepene har jo vært innlysende nødvendige også.

Etter å ha kritisert Regjeringens styre og stell sønder og sammen i en stiv klokke time endte han imidlertid noe overraskende med å gjøre som Olava, han valgte Gudbrand! Og det på grunn av de andre partiene.

Om Venstre sa han at det var preget av innbyrdes nid og nag til døden. Det er Stavanger-Venstre mot Thagaard-Venstre, og fra den kanten ventet han seg intet.

Om Høire sa han: Skammer det seg over å være Høire? Når tre Høire-menn er så men, tenker hver av dem om de to andre: Ganske hyggelige folk i grunnen, men

Sigurd Hoel — han velger Gudbrand.

de er jo dessverre Høire-menn.

Om de andre partiene er det intet å si, sa han.

Nei, jeg er redd for at vårt håp må stå til at Arbeiderpartiet enda et par ganger på vesentlige områder skifter standpunkter. Og når vi husker på Gudbrand i Lia og Olava, skulle ikke det være helt utenkelig, sa han.

I debatten pekte Arnulf Øverland på at store deler av befolkningen nok har bedre levevilkår i dag enn i det liberale samfunn fra årene før 1914. Men samtidig er akademikerstanden gå god vei mot proletarisering — den er i ferd med å miste den økonomiske basis som er nødvendig for å drive åndsliv.

For foredraget ble det mot to stemmer vedtatt en protestresolusjon mot den franske kolonipolitikk i Tunis.

nr.